

5) Et paa et dertil indvarslet Møde sammentraadt *Udvalg* af Afgiftsydere har paa samtlige disses Vegne andraget om, at Finansministeriet vil foranstalte Jordebogsafgifterne af Frederiksborg Amt undersøgte i deres Helhed (Bilag E.); Afgifterne benævnes i dette Andragende som „skattelignende“.

6) 5 for Frederiksborg Amt valgte Medlemmer af Folketinget have anholdt om, at det sidstnævnte Andragende, som de paa ovennævnte Møde havde tilsagt deres Støtte, maa blive gjort til Genstand for en Overvejelse og Undersøgelse (Bilag F.).

I denne Anledning ere *samtlige Jordebogsafgifter af Ejendomme under Frederiksborg Amt* i Finansministeriet blevne underkastede en nøjere Prøvelse. Undersøgelser falder i to Afsnit. Først fremstilles de enkelte Afgifters *Oprindelse og Udvikling*; derefter følger de ved Ejendomsskyldloven foranledigede Overvejelser.

Afgifternes Historie spaltes atter i forskellige Underafsnit. Oppebørselen af Afgifterne foregaar nemlig ved ikke mindre end 5 forskellige Jordebogsdistrikter, hvert med sin særlige Jordebogskasse, og den nærmere Undersøgelse vil bekræfte Rigtigheden af den Formodning, der paa Forhaand var til Stede for, at Afgifterne have en nogenlunde særegen Historie paa hvert enkelt Distrikt. Distrikterne benævnes Hørsholm, Frederiksborg og Kronborg Distrikter samt (Distrikterne for de tidligere) Jægerspris og Frederiksværk Godser; Jægerspris Gods' Jordebogskasse forvaltes af Roskilde Amtstue, hvorimod de øvrige Distrikter ere underlagte Frederiksborg Amtstue. Distrikterne ville blive behandlere i *historisk Rækkefølge*, d. e. under Hensyn til Tidspunktet for Afgifternes Oprindelse. De ville blive skildrede *enkeltvis*, idet der dog i saa Henseende gøres en Undtagelse med Frederiksborg og Kronborg Distrikter. Thi omend der ogsaa her har gjort sig indbyrdes forskellige Hensyn gældende under Afgifternes Udvikling gennem Tiderne, saa kunne dog samtlige Afgifter paa begge Distrikter hidlede deres Oprindelse fra ganske ensartede og fælles Principer.

I. Afgifternes Historie.

a. Hørsholm Distrikt.

Gaarden Hyrings-(eller „Hyrnix“-; Hørrings)holm var oprindelig i privat Eje, idet den i Aaret 1305 tilhørte Erik Menveds Drost Jon Litle; men allerede i 1391 kom Gaarden i Kronens Besiddelse, da Dronning Magrethe købte den af den daværende Ejer, Hr. Bent Biug af Slægten Grubbe. Gaarden var derefter i Reglen underlagt Kjøbenhavns eller Krogen Slot, men udgjorde nogle Aarhundreder senere et Len og hørte saaledes under Navn af „Hirschholm“ til Corfitz Ulfeldts Forleninger, der bleve inddragne af Kronen i 1661. Fr. IV oprettede senere Hirschholm med underliggende Sogne, Karlebo, Bloustrød og Birkerød til Livgeding for Dronning Louise; efter hendes Død skænkede Kongen Hirschholm til Kronprinsen, senere Christian VI, der i 1731 overdrog Hirschholm Slot til sin Dronning Sofie Magdalene. Sofie Magdalene beholdt som Enkedronning Besiddelsen af Slottet og det samlede Gods; da hun i 1770 var død, blev Hirschholm i Henhold til en udførlig „Beskrivelsesforretning“¹⁾ overtaget af Kronen og har siden da været bestyret som Krongods. Først i den nyeste Tid har endelig Navnet Hørsholm fortrængt det tidligere Hirschholm²⁾.

De nuværende Jordebogsafgifter af Hørsholm Distrikt søge deres Oprindelse fra Enkedronning Sofie Magdalenes Tid. Hørsholms Fæstebønder levede den Gang under de elendigste Livsvilkaar; de havde længe ligesom deres Standsfæller andetsteds i Landet døjet ondt under den sociale Lovgivning, men nu havde Ondet naaet sit Kulminationspunkt. *Stavnbaandets* Aag var trykkende og kunde i vid Udstrækning

¹⁾ Et Eksempel af Beskrivelsesforretningen opbevares i 1ste Revisionsdepartements 4de Kontor.

²⁾ Se om Hørsholms Forhistorie: Trap „Danmark“, II Bind, 3die Udgave, p. 76; Sarauw „Frederiksborg Amt“, p. 10 ff.; samt Christensen „Hørsholms Historie“, p. 1—41.